

9. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text).

10. Справа Джонстона та інших 1986 року (No 6/1985/92/139). Case of Johnston and Others. URL:http://www2.womenslinkworldwide.org/wlw/admin/fileFS.php?table=decisiones_documentos&field=es_archivo&id=185

11. Справа «Стенлі Адамс проти Комісії» (No 145/83). Adams St. G. Commission of the European Communities. URL:<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30dc476ded761f14400f8ca7>.

12. Капля О. М. Реалізація принципу ефективного захисту прав і свобод особи в адміністративному судочинстві країн Європейського Союзу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2017. No 26. С. 27–30.

Науменко В.А.,

студент 3-го курсу ННІ №3 НАВС,

Волох О.К.,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування НАВС*

ОРГАНІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗАВДАННЯ

Одним із основним завдань сучасної правової держави є створення й налагодження ефективного функціонування правових механізмів, призначених для здійснення охорони та захисту прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб, а також відновлення їх в разі порушення.

Права і свободи людини і громадянина згідно з ч. 1 ст. 55 Конституції України захищаються судом [1]. Захист основних прав, свобод та інтересів людини та громадянина – головні критерії правоохоронної та правовстановлюючої діяльності держави.

Судовий захист – найвища гарантія забезпечення прав, свобод та інтересів громадян, оскільки правове становище суду створює переваги в забезпеченості законності. Суд здійснює правозастосовну діяльність, що пов'язана з прийняттям індивідуального правозастосовного правового акту – судового рішення.

Виконання завдань адміністративного судочинства щодо захисту прав, свобод охоронюваних законом інтересів людини, прав і інтересів організацій, держави залежить від всебічного розгляду та вирішення адміністративних справ, повної відповідності з чинним законодавством, з вимогами принципу законності, тобто безпосередньо пов'язано та залежить від постановлення судом у адміністративних справах законних і обґрунтованих рішень.

Саме адміністративні суди є провідними суб'єктами на яких покладено завдання щодо захисту та поновлення порушених, невизнаних оспорюваних прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб у публічно-правових відносинах.

Тому, досить актуальним постає питання вивчення організації адміністративного судочинства України, а саме його сутності, особливостей та завдань.

Різні аспекти адміністративного судочинства, досліджувалися такими вченими як: В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, О. Ф. Андрійко, В. М. Бевзенко, О. І. Безпалова, Ю. П. Битяк, І. Б. Коліушко, А. М. Колодій, М. В. Косюта, В. В. Кривенко, Р. О. Куйбіда, О. Є. Міщенко, та іншими.

Категорія «адміністративне судочинство» отримала своє законодавче закріплення в п. 4 ч. 1 ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України)

як діяльність адміністративних судів щодо розгляду та вирішення адміністративних справ у порядку, встановленому КАС України [2].

Адміністративне судочинство грає роль важливої процесуальної форми реалізації адміністративного процесу. Ключова роль у цьому випадку відводиться органам правосуддя (суду), які наділяються відповідними повноваженнями з розгляду та вирішення адміністративних справ.

Дещо подібно розуміється адміністративне судочинство і в новітній адміністративній процесуальній науці. Так чи інакше, зміст адміністративного судочинства пов'язується із процесуальною діяльністю адміністративних судів щодо адміністративно-правових спорів.

Т. Коломоець визначає під цим поняттям нормативно визначену діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення адміністративних справ, які порушуються з приводу правових спорів, що виникають між органами публічної адміністрації та фізичними і юридичними особами щодо відновлення порушеного суб'єктивного права заінтересованої особи і є невід'ємною складовою адміністративної юстиції [3, с. 62].

М. Бевзенко зазнає, що адміністративне судочинство – це діяльність суду з розгляду та вирішення в процесуальному порядку адміністративно-правових спорів між громадянами, організаціями та органами публічної влади з метою захисту прав, свобод та законних інтересів приватних осіб від порушень з боку органів публічної влади [4, с. 90].

На переконання А. Руденка, адміністративне судочинство – це діяльність спеціалізованих адміністративних судів з розгляду та вирішення адміністративних спорів, що виникають з владних відносин у порядку, що визначається матеріальним та процесуальним законодавством [7, с. 88].

Узагальнення позицій учених дозволило визначити сутність організації адміністративного судочинства як врегульовану нормами права цілеспрямовану діяльність уповноважених суб'єктів, направлену на забезпечення ефективного розгляду та вирішення адміністративними судами публічно-правового спору задля захисту прав, свобод та інтересів особи.

Як і будь-який інший різновид юридичного процесу адміністративне судочинство має ряд загальних ознак, до яких вчені відносять наступні:

1) це свідомо, цілеспрямована діяльність, пов'язана із здійсненням операцій з нормами права у зв'язку із вирішенням певних юридичних справ;

2) воно полягає у реалізації владних повноважень спеціально уповноваженими суб'єктами публічної влади, які взаємодіють із іншими суб'єктами, серед яких і невіддільні суб'єкти;

3) воно має на меті досягнення певного юридичного результату, що вимагається зацікавленими суб'єктами та забезпечує реалізацію повноважень суб'єктом, який забезпечує ведення процесу, а саме вирішення індивідуально-конкретної справи (вирішення справи адміністративної юрисдикції);

4) воно оформлюється за допомогою офіційних актів-документів, які закріплюють проміжні та остаточні підсумки процесуальної діяльності адміністративного суду і фіксують волю уповноваженого суб'єкта влади щодо розглянутої юридичної справи;

5) існують систематизована детальна регламентація цієї діяльності юридичними нормами, які і надають процесуальній формі здійснення адміністративного судочинства [6, с. 30-31].

Організації адміністративного судочинства притаманні наступні особливості: адміністративне судочинство, поряд з конституційним, цивільним та кримінальним судочинством, закріплено в Конституції як базовий судовий процес; носить

публічно-правовий характер; основною функцією є розгляд та вирішення адміністративних справ; має єдину конституційну мету – захист прав і свобод людини та громадянина, прав та законних інтересів організацій; відноситься до одного з фундаментальних видів судочинства, що являє собою особливий порядок здійснення правосуддя.

Особливості організації адміністративного судочинства обумовлені також і завданнями, що мають бути вирішені під час такої діяльності:

- встановлення правових основ функціонування адміністративних судів і суб'єктів, уповноважених на забезпечення їх діяльності;

- визначення чітких критеріїв віднесення публічно-правових спорів до юрисдикції адміністративних судів, а також встановлення правил підсудності;

- законодавче врегулювання правового статусу суб'єктів адміністративних процесуальних правовідносин;

- матеріально-фінансове забезпечення адміністративного судочинства;

- визначення потреб адміністративних судів у кадрах і здійснення кадрового забезпечення тощо [8, с. 48].

Проведення в адміністративних справах здійснюються відповідно до закону, чинного на час вчинення окремої процесуальної дії, розгляду і вирішення справи. Закон, який встановлює нові обов'язки, скасовую чи звужую права, належні учасникам судового процесу, чи обмежую їх використання, не має зворотної дії в часі.

Систему адміністративних судів утворюють: місцеві адміністративні суди (місцеві адміністративні суди округів, місцеві загальні суди як адміністративні суди); апеляційні адміністративні суди; Верховний Суд. Вона повною мірою відповідає європейським стандартам і забезпечує реалізацію принципу верховенства права, захист прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, судовий контроль за законністю

дій та рішень органів публічної влади, їх посадових та службових осіб.

Предметом оскарження в адміністративний суд є нормативно-правові акти й рішення, в тому числі нормативні акти органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також дії або бездіяльність цих органів, які (на думку фізичних осіб чи інших суб'єктів публічно-правових відносин) порушують права, свободи та законні інтереси людини і громадянина.

Принципи адміністративного судочинства – це основні засади, вихідні положення, що становлять його якісні особливості та специфічні властивості, в яких у концентрованому вигляді виявлена заінтересована воля народу наділити право такими якостями, які найбільш повно мали б можливість реалізувати його ідеї і погляди у визначенні основ організаційної побудови адміністративного судочинства, а також відображають перспективи його розвитку та забезпечують захист прав, свобод і інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, інших суб'єктів під час здійснення ними владних управлінських функцій на основі законодавства, зокрема на виконання делегованих повноважень.

В принципах адміністративного судочинства відображені його основні риси та визначено структуру, засади побудови, логіка розміщення положень, що повною мірою дозволяє зрозуміти його суть та значення, сприяє правильному застосуванню норм адміністративного судочинства, а також виступає основою для законодавчого процесу з кола визначених правовідносин у встановленому порядку, в тому числі для підготовки, розроблення і прийняття відповідних їм за змістом нормативно-правових актів та їх удосконалення [5, с. 102].

Принципи адміністративного судочинства становлять найбільшу кількісну групу принципів адміністративної юстиції. У статті 7 КАС України закріплено основні принципи здійснення правосуддя в адміністративних судах [2].

Отже адміністративне судочинство України слід розглядати як здійснювану відповідно до адміністративно-процесуальних норм та у певній процесуальній формі діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення адміністративних справ, які порушуються з приводу публічно-правових спорів, що виникають між органами публічної адміністрації та фізичними і юридичними особами щодо відновлення порушеного суб'єктивного права заінтересованої особи. Завдання адміністративного судочинства – це певний результат, який досягається при здійсненні адміністративного судочинства. Основне завдання адміністративного судочинства це захист прав та законних інтересів осіб, а також відновлення порушених прав та законних інтересів осіб у сфері публічно-правових управлінських відносин.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
3. Адміністративне процесуальне право: Навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. Т.П. Мінки. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 320 с.
4. Будзик Б. Мета, завдання та принципи адміністративного судочинства на сучасному етапі реформування судової системи України. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. 2017. № 856. С. 88-92.

5. Дибець Н. Ю. Новітня парадигма адміністративного судочинства України в умовах реформи правосуддя. *Юридична наука*. 2020. № 5. С.100–105.

6. Колпаков В. Адміністративне судочинство: співвідношення з адміністративним процесом і предметом адміністративного права. *Юридичний журнал «Право України»*. 2018. № 2. С. 26-38.

7. Константи́й О. До питання поняття, предмета, методу і системи адміністративного судочинства України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 8. С. 86-90.

8. Пчелін В. Б. Організація адміністративного судочинства України: правові засади : монографія. Харків : У справі, 2017. 488 с.

Павленко О.С.,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра

2 курсу ННІ №1 НАВС,

Бухтіярова І.Г.,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

КОНТРОЛЬ ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ТА ДИСЦИПЛІНИ В ДЕРЖАВІ

У наші дні сфера державного управління містить в собі багато процесів, якими керує велика кількість державних органів. На них впливає діяльність суб'єктів господарства, але головним регулятором цих процесів є законність.

З курсу адміністративного права ми дізнались, що законність – комплексне соціально-правове явище, що характеризує організацію та функціонування суспільства і держави на правових засадах. У свою чергу, законність